

Abstract

This article describes the design documents in the context of the documentation support of the manufacturing enterprises, in particular the main focus landing on the design and working design documents, it highlights the basic types of graphic and text design documents. In addition, the article provides information about key aspects of working with given documents, in particular regarding their creation and subsequent use.

Keywords: design documentation, design and working design documents, drawings of a detail, specification.

УДК 002.001:371.1

Л. І. Демчина
(м.Івано-Франківськ)

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ ДИСЦИПЛІН СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО ТА ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Вища освіта України нині перебуває на етапі якісного оновлення, змістової й організаційної трансформації. Це пов'язано з багатьма чинниками. Чи не найголовнішим серед них є те, що на базі новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в освітній системі відбуваються фундаментальні зміни, вона набуває ознак відкритості, динамічності, ступневості і неперервності. Крім того динамічний розвиток інформаційного суспільства і суспільства знань потребує представників документно - інформаційної професії постійного самовдосконалення, здобуття нових знань, опанування технологій та сучасної техніки, вміння орієнтуватися в останніх наукових розробках, здобутках і тенденціях розвитку.

Нові інформаційні технології змінюють розуміння самої сутності сучасного документа і сфери його практичного використання, а також місця і ролі документознавства в системі глобальних інформаційних процесів. З цією метою необхідним є актуалізувати проблему підготовки відповідних кваліфікованих фахівців у системі вищої освіти зі спеціалізації «Документознавство та інформаційна діяльність». Тому освітяни, названої спеціальності, почали ініціювати розробку системи заходів щодо забезпечення якості підготовки фахівців, які б відповідали сучасним вимогам практики, рівню розвитку наукових знань та перспективам суспільного розвитку.

В узагальненому вигляді документознавець повинен володіти системним діалектичним мисленням, синтезувати знання на різних рівнях документаційного забезпечення, яке являє собою складний механізм, що охоплює: сукупність документів, які забезпечують виконання підприємством, організацією, установою властивих їй функцій; інформаційно-пошукові системи цих документів, що включають процеси реєстрації, обліку, пошуку документів в період їх функціонування; контрольні системи, що забезпечують виконання завдань і доручень з усіх функцій; системи керування документацією, метою яких є розробка і забезпечення впровадження прогресивних технологій створення форм документів, правил їх підготовки і оформлення, руху, використання і зберігання; людський фактор, що включає сукупність працівників, які здійснюють документаційне

забезпечення управління, з урахуванням їх відповідальності за організацію робіт у сфері документації [5]. Перелічені знання, вміння і навички студенти зможуть одержати при вивченні дисциплін документознавчого блоку, який займає центральне місце у професійній підготовці фахівців.

Сучасними підходами до удосконалення системи вищої освіти, і документознавчої зокрема, є ідеї міждисциплінарної інтеграції. Способи реалізації міжпредметних зв'язків у професійній підготовці майбутніх фахівців висвітлено у дослідженнях І. Зверева, А. Коломієць, О. Пехоти, В. Семиченко, А. Усової та ін., внутріпредметну і міжпредметну інтеграцію дисциплін документознавчого циклу досліджувала Н. Кушнарєнко.

Метою статті є аналіз міжпредметних зв'язків у процесі навчання документознавчих дисциплін, що створює умови для ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців зі спеціалізації «Документознавство та інформаційна діяльність».

Основне завдання міждисциплінарної інтеграції полягає в тому, щоб при вивченні певної теми актуалізувати раніше засвоєні знання, навички та вміння, необхідні для вивчення даної теми, враховуючи при цьому інтереси наступних предметів. Міждисциплінарна інтеграція може бути реалізована різними способами: міждисциплінарна лекція, теоретична комплексна бесіда, вирішення задач із широким міждисциплінарним контекстом, використання тестів інтегрованого змісту тощо [6].

Найбільш адекватною формою міждисциплінарної інтеграції на сьогодні є метод формування змістовних зв'язків. Мова йде про принципово нову організацію навчального процесу, при якій студенти спеціалізації «Документознавство та інформаційна діяльність» повинні вивчати не окремі дисципліни, а документ у цілому; документостворення – правильне складання документів, відображення в них необхідних даних; документообіг – процес руху документів, його динаміку; структуру «життєвого циклу» традиційного й електронного документів комплексно; керування документаційними процесами. Це дасть змогу у змісті курсів документознавчого блоку максимально уникнути дублювання окремих тем, адже саме він найбільш спрямований на забезпечення професійної компетентності майбутніх документознавців.

Аналіз робочих програм курсів документознавчого блоку показав, що для них характерні різні методологічні підходи, неоднорідне наповнення теоретичного змісту і розмаїття терміносистеми документознавства. Саме терміносистема відбиває рівень знань про предмет науки, погляди дослідників на окремі питання, тому в теоретичному плані терміни відображають багатогранність поняття, яке ними позначається, а також їхнє різне розуміння вченими. До прикладу, у змісті окремих робочих програм поряд із терміном «документаційне забезпечення управління» вживається термін «документальне забезпечення управлінської діяльності», поряд із терміном «служба документаційного забезпечення» – «служба діловодства».

Питання документознавчої термінології протягом кількох років досліджуються вітчизняними науковцями, у КНУКіМ функціонує Міжнародний науково-теоретичний семінар «Термінологія документознавства та суміжних галузей знань», вітчизняні й зарубіжні учасники якого активно обмінюються думками щодо сталих та новоутворених термінів у документознавчій сфері [4], однак, як бачимо,

дослідження вітчизняних науковців документознавчої термінології поки що не стала предметом застосування в навчальному процесі ВНЗ.

Ми погоджуємось з О. Матвієнко, що розвиток документознавчої професійної освіти, необхідність професійної соціалізації майбутніх фахівців актуалізує необхідність усвідомлення студентами стану понятійно-термінологічної системи документознавчої науки та практики інформаційної діяльності [4].

Окрім цього, дедалі частіше у фаховій періодиці обговорюється питання заміни терміну «діловодства» на «документаційне забезпечення», проте сьогодні серед дисциплін навчальних планів бакалаврів спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність» є як «діловодство» так і «документаційне забезпечення діяльності установ» або «документаційне забезпечення управління».

Ще у 1970-1980-х рр., на тлі стрімкого освоєння можливостей упровадження новітніх інформаційних технологій у сферу роботи з документами, змінилось семантичне забарвлення змісту діловодства [1]. Як приклад, Єдина державна система діловодства (ЄДСД) була перероблена у Єдину державну систему документаційного забезпечення управління (ЄДСДЗУ), у 1991 році перетворена у Державну систему документаційного забезпечення управління (ДСДЗУ) [5]. В.В. Бездрабко зазначає що, заміна терміну «діловодства» на «документаційне забезпечення» виглядала виправданою. Це пояснювалося: 1) автоматизацією й механізацією процесів, пов'язаних із документуванням і документообігом; 2) стереотипністю сприйняття діловодства як суто канцелярської, технічної праці, що не відповідало дійсності; 3) необхідністю вживання терміну еквівалентного зарубіжному досвіду – «records management», що в перекладі означає «керування документаційними процесами» [1]. Згодом тлумачення поняття «керування документаційними процесами» було відображено в ДСТУ 4423:2005 «Інформація та документація. Керування документаційними процесами» [2; 3].

Порівняльний аналіз робочих програм дозволив виявити спільне і відмінне не тільки в їх змісті та структурі але й назві та переліку курсів документознавчого блоку. Серед назв дисциплін зустрічаються: «Документознавство», «Діловодство», «Організація сучасного діловодства», «Загальне і кадрове діловодство», «Управлінське документознавство», «Управлінське документування», «Діловодство та документування управлінської діяльності», «Документаційне забезпечення діяльності установ» тощо. Такі неузгодження можна пояснити, передусім, відсутністю державного стандарту з підготовки фахівців за названою спеціальністю. Це, з одного боку, як видно з аналізу, надає певної самостійності ВНЗ у виборі навчальних предметів, номенклатура курсів зумовлена, зазвичай, специфікою науково-педагогічного складу спеціальних кафедр, зорієнтованих на викладання тієї чи іншої дисципліни, з іншого, – часто призводить до інтуїтивно-суб'єктивного наповнення змісту окремих дисциплін та їх назв, освітньо-професійних програм (ОПП), освітньо-кваліфікаційних характеристик (ОКХ), навчальних планів і програм і т.п. Такий підхід актуалізує проблему розроблення наукових підходів до змісту вищої освіти завдяки міждисциплінарній інтеграції, адаптованої до вимог вітчизняної та європейської вищої БЮ, що трансформується в глобальному інформаційному середовищі.

Усе означене є важливим стимулом обґрунтування міждисциплінарної інтеграції дисциплін документознавчого блоку. Методичне планування

міждисциплінарної інтеграції ведеться в трьох напрямках: перший напрям – визначаються дисципліни, їх розділи, теми, що є забезпечуючими для теми даного заняття, другий напрям – визначаються перспективні дисципліни, їх розділи теми, третій напрям – плануються внутрішньо-предметні зв'язки, що забезпечують інтеграцію теми, що вивчається з попередніми та наступними темами даного курсу [6].

Міждисциплінарний підхід був визначальним при розробці нами навчально-методичного забезпечення дисципліни «Документаційне забезпечення діяльності установ (за фаховим спрямуванням)», яка цього року викладається вперше і є, по суті, завершальною у документознавчому блоці. Саме методичне планування міждисциплінарної інтеграції дозволило виявити прогалини між елементами структури різних навчальних предметів. Ураховуючи, що робоча програма повинна визначити основну мету викладання дисципліни, як єдиної науки, так і в комплексі з іншими дисциплінами та у зв'язку з тим, що запропонований новий проект стандарту, нами розроблена схема інтегративних зв'язків даної дисципліни. Міжпредметні зв'язки в логічному завершеному вигляді (дисципліни, знання яких необхідні при вивченні теми) дисципліни «Документаційне забезпечення діяльності установ (за фаховим спрямуванням)» / «Керування документаційними процесами» та теми «Специфіка документаційного забезпечення діяльності підприємств / Специфіка керування документаційними процесами підприємств» така.

1. Документознавство – суть поняття «документ», його ознаки та властивості, функції документа.

2. Управлінське документознавство – методи, засоби і способи документування; законодавство України, державні стандарти, інші нормативні та методичні документи із документування управлінської інформації; класифікацію документів.

3. Електронний документообіг – розуміння системної організації інформаційно-технологічного простору організації, побудови її інформаційної моделі.

4. Керування документаційними процесами – контроль за створенням, прийманням, зберіганням, використанням, передаванням до архіву та вилученням для знищення службових документів, охоплюючи процеси відбирання та зберігання в документальній формі свідчень та інформації про ділову діяльність.

Отже, міжпредметна інтеграція є важливою складовою частиною підготовки майбутнього фахівця спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність» і дозволяє показати значимість кожної дисципліни документознавчого блоку, що викладається у вищому навчальному закладі, показує причинно-наслідкові зв'язки, спонукає студента до систематизації знань із документознавчих дисциплін.

Список використаних джерел

- 1 Бездрабко В.В. Діловодство – документаційне забезпечення управління – керування документаційними процесами: термінологічні межі та розмежування значень [Електрон. ресурс] / Валентина Василівна Бездрабко . – Спосіб доступу: www.nbu.gov.ua/

- 2 ДСТУ 4423–2 : 2005 «Інформація та документація. Керування документаційними процесами. Ч. 2. Настанови (ISO / TR 15489-2 : 2001, MOD)». – Чинний від 01.04.2005. – К. : Держспоживстандарт України, 2007. – 44 с.
- 3 Кушнарєнко Н. Внутріпредметна і міжпредметна інтеграція дисциплін документознавчого циклу / Н. Кушнарєнко // Вісн. ХДАК. – 2003. – Вип. 11. – . 106—114.
- 4 Матвієнко О. Навчальний термінологічний словник з документознавства та інформаційної діяльності: дидактичний аспект / Оксана Матвієнко. – Вісн. Кн. палати. – 2011. – № 6. – С. 1-3
- 5 Савицький В.Т. Документаційне забезпечення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування України: монографія / В.Т. Савицький. – К.:КНТ, 2008. – 324 с.
- 6 Федорчук Є.П. Підвищення ефективності вивчення судової медицини при кредитно-модульній системі навчання / Є.П. Федорчук, Н.М. Козань, В.М. Волошинович // Буковинський медичний вісник. – 2011. – № 2. – С. 133-135

Анотація

Розглядається застосування міжпредметних зв'язків у процесі навчання дисциплін документознавчого циклу, що створює умови для ефективної професійної підготовки фахівців спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність».

Ключові слова: міжпредметні зв'язки, документознавчий блок, фахова підготовка документознавців.

Abstract

The application of interdisciplinary links in the process of teaching subjects of records management cycle that creates the condition for effective professional training of records management and information activity specialists is examined.

Keywords: interdisciplinary links, the bloc of records management subjects, professional training of specialists.

УДК 811.161.2'373.46:551.5

О. Л. Заверющенко, М. П. Заверющенко
(м. Харків)

ДЖЕРЕЛА ТА ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МЕТЕОРОЛОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

На часі є дослідження терміносистем різних галузей науки й техніки. Серед інших галузевих терміносистем потребує докладного вивчення метеорологічна термінологічна система. Якщо чимало вчених присвятило свої праці аналізу загальних теоретичних питань термінології та окремих терміносистем (С. Булик-Верхола, Л. Веклинець, В. Даниленко, І. Кочан, Л. Гаращенко, Н. Гимер, В. Лейчик, Б. Михайлишин, Т. Панько, О. Чуєшкова та ін.), то метеорологічна термінологія не стала об'єктом уваги дослідників-термінознавців. Зокрема недостатньо розробленим